

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การพัฒนาการเกษตรในประเทศไทยเป็นปัญหาเร่งด่วนที่รัฐบาลในยุคหลังนี้ ได้ให้ความสนใจเป็นอันมาก โค้ชพยายามทุ่มเททรัพยากรต่าง ๆ ไปเพื่อการพัฒนาให้ เกษตรกรมีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น ในประเทศที่ยากจนหรือประเทศด้อยพัฒนา เช่น ประเทศไทยนั้น หากรัฐมีความต้องการที่จะพัฒนาเศรษฐกิจของคนให้รุ่งเรืองก็ควรที่จะ เร่งรัดพัฒนาการเกษตร เพราะในประเทศด้อยพัฒนาส่วนใหญ่ประชาชนจะประกอบ อาชีพเกษตรกรรม การพัฒนาการเกษตรจะบังเกิดผลประโยชน์อันสำคัญ คือ

1. ช่วยให้เกษตรกรที่มีอยู่เป็นจำนวนมากกว่าประชาชนอาชีพอื่นได้มีรายได้ เพิ่มขึ้น สามารถนำเอารายได้ของตนไปใช้จ่ายซื้อสิ่งของที่ เป็นผลิตผลของงานอุตสาหกรรมได้
2. ช่วยเพิ่มปริมาณสินค้าประเภทอาหารที่จะส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ทำให้ประเทศมีรายได้เพิ่มขึ้น เป็นการลดการเสียเปรียบดุลการค้ากับประเทศอุตสาหกรรม ในการพัฒนาการเกษตรให้ประสบผลสำเร็จนั้น ต้องประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ

ดังนี้

1. ตลาดรับซื้อขายผลิตผล
2. การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีอย่างสม่ำเสมอ
3. มีสิ่งจำเป็นในการผลิตขายในท้องถิ่น เช่น ปุ๋ย เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ

เป็นต้น

4. ระบบการชลประทานที่ดี
5. แรงจูงใจในการผลิต เช่น ผลิตผลมีราคาสูง
6. ศักยภาพในการพัฒนาการเกษตร เช่น การให้การศึกษากับการพัฒนา อาชีพ สืบเชื้อการเกษตร การรวมกลุ่มของเกษตรกร การปรับปรุงที่ดิน และการวางแผน ระดับชาติในการพัฒนาการเกษตร

ปัจจุบันสถาบันการเงิน โดยเฉพาะธนาคารพาณิชย์ได้หันมาสนใจด้าน การ
 อำนวยสินเชื่อการเกษตร ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งในการพัฒนาการเกษตรเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้
 เนื่องจากสภาพการณ์ในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไป รัฐบาลรวมทั้งประชาชนได้พึงเล็ง
 ใ้ความสนใจแก่เกษตรกรมากขึ้น ท้าของรัฐบาลในยุคหลังนี้ได้เน้นในเรื่องการให้
 ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการปฏิรูปที่ดิน การแก้ไขระบบ
 ชลประทาน และรวมไปถึงการเรียกร้องให้ธนาคารพาณิชย์กระจายสินเชื่อของตนไปยัง
 เกษตรกร รัฐบาลได้ใช้มาตรการต่าง ๆ โดยผ่านธนาคารแห่งประเทศไทย เช่น การ
 ขอร้องให้ธนาคารพาณิชย์อำนวยความสะดวกในส่วนที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในแต่ละปี
 เริ่มตั้งแต่ปี 2518 รัฐบาลชุดใหม่ในปีนั้นได้กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์อำนวยความสะดวกให้
 แก่เกษตรกรโดยตรงตามอัตราส่วนของสินเชื่อปี 2517 คืออย่างน้อยเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ของ
 สินเชื่อในปี 2517 ซึ่งเท่ากับ 3,500 ล้านบาท ในปี 2519 ก็ได้กำหนดให้ธนาคาร
 พาณิชย์ให้สินเชื่อตามอัตราส่วนร้อยละ 7 ของเงินฝากในปี 2518 หรือเท่ากับ 6,059.1
 ล้านบาท ซึ่งสูงกว่าการกำหนดในปี 2518 ถึง 2,559.1 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ
 73 และในปี 2520 รัฐบาลได้เพิ่มอัตราส่วนนี้เป็นร้อยละ 9 ของยอดเงินฝากเมื่อปี
 2519 คือเป็นจำนวน 9,647 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 59

ดังที่ได้อธิบายแล้วว่า การอำนวยความสะดวกของธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ
 นั้น ต้องประสบปัญหาและอุปสรรคมากมาย ทั้งปัญหาภายในซึ่งเกี่ยวกับการบริหารงานของ
 ธนาคารพาณิชย์เอง และปัญหาภายนอกที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของธนาคาร โดยเฉพาะ
 อย่างยิ่งเมื่อต้องปฏิบัติตามนโยบายแรงรัดของรัฐบาลในการอำนวยความสะดวก
 ให้เพิ่มมากขึ้น ปัญหาเหล่านี้ทวีเพิ่มขึ้นด้วย ในการแก้ปัญหา ธนาคารพาณิชย์จะแก้ไข
 ได้เฉพาะปัญหาภายในของตนเท่านั้น ส่วนปัญหาภายนอกควรเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะช่วย
 ดำเนินการ เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ทั้งหลายเต็มใจที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่เกษตรกร
 เพราะเชื่อมั่นว่า จะไม่เกิดผลเสียหายต่อธนาคารในคานานหนี้สูญ

การแก้ไขปัญหามายาในของธนาคาร

1. ด้านพนักงาน ในการรับพนักงานที่จะทำหน้าที่เกี่ยวกับสินเชื่อการเกษตร ธนาคารจะต้องพิถีพิถันในการคัดเลือกเป็นพิเศษ เพราะพนักงานสินเชื่อการเกษตรต้องทำหน้าที่ซึ่งใช้ความสามารถและความอดทนเป็นเยี่ยม และเป็นขั้นตอนแรกของธนาคารที่จะพิจารณาความเหมาะสมในการปล่อยสินเชื่อแก่เกษตรกรแต่ละราย ดังนั้นพนักงานสินเชื่อการเกษตรจึงควรเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพเกษตรกรรมพอสมควร สามารถช่วยตัดสินใจหรือแนะนำเกษตรกรในปัญหาบางประการได้ เช่น ควรปลูกพืชชนิดใด เมื่อใด จึงจะลงทุนน้อยที่สุด และได้กำไรมากที่สุด เป็นต้น นอกจากนี้พิถีพิถันในการรับพนักงานแล้ว ธนาคารควรจะต้องจัดหลักสูตรในการฝึกอบรมพนักงานทั้งในสนามและสำนักงานมากขึ้น การฝึกอบรมนี้ไม่ควมสำหรับพนักงานใหม่เท่านั้น ในระหว่างปฏิบัติงานก็ควรจะมีการฝึกอบรมเป็นระยะ ๆ โดยสม่ำเสมอ เพื่อให้พนักงานมีความรู้เกี่ยวกับวิชาการเกษตรกรรมใหม่ ๆ สามารถแนะนำเกษตรกรได้ รวมทั้งอบรมวิธีปฏิบัติงานให้พนักงานมีมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถเข้ากับเกษตรกรได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อธนาคารในด้านการติดตามทวงหนี้

2. ด้านการลดค่าใช้จ่าย ดังได้กล่าวแล้วว่า การดำเนินงานสินเชื่อการเกษตรสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมากกว่าสินเชื่อประเภทอื่นมาก เนื่องจากเกษตรกรผู้กู้อยู่กระจัดกระจายกันในประเทศทั่วโลก ดังนั้นการบริการสินเชื่อให้ถึงมือเกษตรกรย่อมต้องใช้จ่ายสูง เพราะพนักงานสินเชื่อต้องมีพาหนะออกไปบริการให้คำแนะนำแก่เกษตรกรถึงบ้านและนาไร ตลอดจนติดตามทวงถามหนี้เมื่อถึงกำหนด ยิ่งมีการค้างชำระมากค่าใช้จ่ายในการติดตามควบคุมก็ยิ่งสูงขึ้นเป็นเงาตามตัว

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานนี้ ยิ่งขึ้นอยู่กับขนาดของเงินกู้และระยะเวลาในการชำระคืน กล่าวคือ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานจะสูงขึ้นเมื่อขนาดของเงินกู้อลดลง ระยะเวลาการกู้อสั้นลงและเมื่อบริการเพิ่มขึ้น ดังนั้นการจะลดค่าใช้จ่ายจึงเป็นไปได้ยาก แต่ก็อาจจะทำได้โดย

ก) กำหนดให้พนักงานสินเชื่อแต่ละรายควบคุมลูกค้าในจำนวนสูง เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่าย แต่การที่จะทำเช่นนี้ได้โดยธนาคารไม่เสียหายก็ต่อเมื่อพนักงานผู้นั้นมีประสิทธิภาพในการทำงานสูงเท่านั้น

ข) แก้ไขวิธีปฏิบัติงานให้รวดเร็วยิ่งขึ้น เป็นคนว่า ลดงานด้านเอกสารลงให้คงเหลือเฉพาะที่จำเป็นเท่านั้น เพื่อความรวดเร็วในการบริการลูกค้า และลดค่าใช้จ่ายตามอัตราส่วน

ค) จัดใหม่ระบบการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในสนามของพนักงาน ให้เกิดความเข้มงวดในการพิจารณาสินเชื่อ

ง) จัดให้พนักงานสินเชื่อมีเวลาดูตามควบคุมสินเชื่อที่อำนวยการไปแล้วมากขึ้น เพื่อสร้างความใกล้ชิดกับลูกค้าและป้องกันหนี้เสีย

3. ริเริ่มและส่งเสริมโครงการต่าง ๆ เพื่อธนาคารจะได้รับผลนั้นในทางอ้อม โดย

ก) จัดสร้างโครงการต่าง ๆ ในการอำนวยการสินเชื่อเฉพาะอย่างให้แก่เกษตรกรและครอบครัว เพื่อเพิ่มผลผลิตและรายได้ทั้งในฤดูกาลเพาะปลูกและนอกฤดูกาลเพาะปลูก โดยใช้แรงงานในครอบครัวให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เช่น สินเชื่ออุตสาหกรรมในครอบครัว สินเชื่อยุวกสิกร เป็นต้น

ข) การให้สินเชื่อโดยวิธีกำกับ ในการประกอบอาชีพของเกษตรกรต้องประสบภัยธรรมชาติ โรค และศัตรูพืชระบาด เป็นเหตุให้ผลิตผลเสียหายเป็นประจำ ดังนั้นการที่เกษตรกรจะหวังเพียงรายได้จากการขายผลิตผลอย่างเดียวจึงเป็นการเสี่ยงมาก เพื่อลดอัตราความเสี่ยงดังกล่าว ธนาคารควรแนะนำให้เกษตรกรทำการผลิตแบบไร่นาสวนผสมและเลี้ยงสัตว์ ซึ่งการให้สินเชื่อโดยวิธีการเข้าไปแนะนำในด้านอื่น ๆ ด้วย ในลักษณะนี้เรียกว่าการให้สินเชื่อโดยวิธีกำกับ ในระยะแรกธนาคารอาจปฏิบัติต่อลูกค้าทั้งหมดไม่ได้ จึงควรคัดเลือกเฉพาะเกษตรกรที่มีความขยันขันแข็ง

ข้อสำคัญสุจริตให้เขามาร่วมแผนงานนี้ โดยเหตุที่เกษตรกรไทยส่วนใหญ่พึ่งตนเองอยู่กับวิถีการเกษตรสมัยเก่า ฉะนั้น การให้สินเชื่อโดยวิธีกำกับจึงจำเป็นมาก ธนาคารต้องจัดพนักงานที่มีความรู้ในด้านการเกษตรและได้รับการอบรมจากกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือ และแนะนำวิธีการเพาะปลูกสมัยใหม่แก่เกษตรกร และที่สำคัญจะต้องให้ความรู้ทางวิชาการ เกษตรควบคู่ไปกับความรู้ในการใช้เงินทุนให้ถูกต้องและเกิดประโยชน์มากที่สุด

ค) ช่วยขจัดปัญหาการตลาดแก่เกษตรกรลูกค้าเพื่อให้สามารถขายผลผลิตการเกษตรได้ในราคาที่ดีที่สุด และไม่ตกอยู่ในฐานะที่พ่อค้าคนกลางเอารัดเอาเปรียบได้ ซึ่งโครงการนี้ธนาคารกรุงเทพจำกัดริเริ่มขึ้น เรียกว่า "โครงการสามเส้า" จัดขึ้นเพื่อช่วยขจัดปัญหาการตลาดของเกษตรกร และการกตราคาเอารัดเอาเปรียบของพ่อค้าผู้รับซื้อสินค้าโดยการปล่อยเงินกู้ให้ก่อนแล้วบังคับซื้อที่หลัง และในเวลาเดียวกันธนาคารสามารถจะส่งเสริมโรงงานอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรมแปรรูป โดยจัดให้มีวัตถุดิบป้อนโรงงานตลอดปี ไม่ต้องแย่งชิงกัน และไม่ต้องซื้อวัตถุดิบในราคาแตกต่างกันในแต่ละฤดูกาล นอกจากนี้ธนาคารเองก็จะได้รับประโยชน์จากการควบคุมการชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้าที่ขายผลผลิตหลังเก็บเกี่ยวแล้วให้มาถึงมือธนาคารโดยเร็วที่สุด

ระบบการดำเนินงานของโครงการสามเส้ามีดังนี้

(1) ธนาคารพาณิชย์ชักชวนให้เกษตรกรปลูกค้าในท้องที่เขตการค้าเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมและหรืออุตสาหกรรมแปรรูปทำสัญญาขายผลิตผลปริมาณอย่างน้อยเท่ากับจำนวนเงินกู้ที่เป็นหนี้ธนาคารอยู่ โดยตกลงราคาตามราคาตลาดในวันส่งสินค้า ธนาคารมีหน้าที่เป็นคนกลางคอยติดตามให้เกษตรกรและโรงงานอุตสาหกรรมหรืออุตสาหกรรมแปรรูปปฏิบัติตามข้อตกลงในสัญญาระหว่างกัน

(2) เกษตรกร เมื่อใดทำสัญญาคงขายผลิตผลให้กับโรงงานอุตสาหกรรมหรืออุตสาหกรรมแปรรูปแล้ว จะต้องพยายามรักษาคุณภาพของสินค้าที่ผลิตอยู่ให้ดีที่สุด และเมื่อส่งสินค้าขายให้กับคู่สัญญาแล้ว จะมีโอกาสไคราคาที่เป็นธรรม ส่วนที่จะขายสินค้าผลิตผลทั้งหมดหรือบางส่วนนั้นให้เป็นหน้าที่การตัดสินใจของเกษตรกรเอง แต่อย่างน้อยต้องขายให้กับคู่สัญญาในปริมาณที่ไม่ต่ำกว่ามูลค่าหนี้สินที่กู้จากธนาคารไป เมื่อใดตลาดที่แน่นอนเช่นนี้ เกษตรกรย่อมจะมีโอกาสได้วางแผนงานในการผลิตฤดูกาลต่อไป และลงทุนลงแรงให้ได้ผลิตผลมากที่สุด

(3) โรงงานอุตสาหกรรม เมื่อใดทำสัญญาคงซื้อผลิตผลจากเกษตรกรแล้ว จะต้องบริการคู่สัญญาในด้านการขนส่งและความสะดวกในการลำเลียงสินค้าเข้าป้อนโรงงานอุตสาหกรรมหรืออุตสาหกรรมแปรรูป และซื้อผลิตผลเหล่านั้นอย่างน้อยเท่าที่ใดทำสัญญาไว้ในราคาที่เป็นธรรมที่สุด โดยอาศัยราคาตลาดในวันรับส่งสินค้า แล้วหักเงินค่าส่งสินค้าแต่ละเที่ยว จำนวนเท่าที่จะตกลงกันกับธนาคารแทนเกษตรกรคู่สัญญาจนกว่าหนี้สินของเกษตรกรคู่สัญญาที่มีต่อธนาคารทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยได้ชำระหมดสิ้นไป ส่วนที่เหลือถ้ามีจะต้องคืนให้เกษตรกรคู่สัญญาไป

โครงการนี้มีใครขบขันหรือผู้หมักเกษตรกรลูกค้าทุกรายไป อย่างไรก็ตาม เกษตรกรทั่ว ๆ ไปจะสามารถขายผลิตผลของตนเองให้แก่ใครก็ได้เท่าที่เห็นควรและตกลงราคากันเอง แต่ถาต้องการให้ธนาคารจัดหาตลาดให้แล้วยอมต้องปฏิบัติตามข้อตกลงในโครงการนี้ จะปฏิบัตินอกเหนือกว่าเช่นขายผลิตผลให้บุคคลอื่น หรือโรงงานอุตสาหกรรมอื่นที่ไคราคาสูงกว่า เกษตรกรนั้นย่อมเป็นฝ่ายปฏิบัติผิดและอาจจะถูกคู่สัญญา

ฟ้องร้องได้ และธนาคารเองก็อาจจะดำเนินการตามควรกับเกษตรกรรายนั้นต่อไปได้
อย่างไรก็ตามหากมีการตกลงกันระหว่างทั้งสองฝ่าย ให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดปฏิบัติเกินข้อ
ตกลงแล้ว ธนาคารยอมจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องของควย หากเกษตรกรสามารถจะชำระเงินกู้
คืนธนาคารควยดี

ความช่วยเหลือของรัฐบาลเพื่อระดมทุนสู่เกษตรกร

ธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถลดความเสี่ยงในการอำนวยสินเชื่อการเกษตรได้
โดยลำพัง เนื่องจากการอำนวยสินเชื่อค่านิยมปัจจัยภายนอกเข้ามาเกี่ยวข้องมากมาย
การที่ธนาคารพาณิชย์แก้ไขเฉพาะปัญหาภายในของตนเอง จึงไม่สามารถลดความเสี่ยง
ได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นหากรัฐบาลต้องการเร่งรัดให้ธนาคารพาณิชย์อำนวยสินเชื่อการเกษตร
เพิ่มมากขึ้นอย่างแท้จริง โดยไม่มีการหลีกเลี่ยงดังที่ผ่านมา รัฐบาลจำต้องเขามาร่วม
แก้ไขโดยการช่วยเหลือเกษตรกรในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์มีความมั่นใจว่า
เมื่อให้เงินกู้แก่เกษตรกรไปแล้วจะใคร่รับชำระหนี้คืน หรือเรียกว่าเป็นการระดมทุนมา
สู่ภาคเกษตรกรรมนั่นเอง การระดมทุนนี้รัฐบาลสามารถทำได้ทั้งทางอ้อมและทางตรง
ดังนี้

1. ทางอ้อม เป็นสิ่งแรกที่รัฐบาลควรกระทำ เพราะเป็นการสร้างโครงสร้าง
สร้างทางเศรษฐกิจในภาคเกษตรกรรมให้สมบูรณ์ขึ้น โดยเร่งรัดพัฒนาปัจจัยในการพัฒนา
การเกษตรทั้ง 6 ปัจจัย ดังได้กล่าวแล้วในตอนต้น โดย

ก) มีโครงการกลางหนี้สินเกษตรกร ด้วยการยกระดับราคาสินค้าเกษตรกรรม
นั้นคือรัฐต้องมีจุดยืนนโยบายที่แน่นอน และปฏิบัติกรอย่างจริงจังกว่าที่เป็นอยู่ ในอันที่
จะทำให้เกษตรกรมีโอกาสขายพืชผลของตนในราคาที่ดีที่สุด หรืออย่างน้อยก็เหมาะสมกับ
ต้นทุนที่ลงไปในแต่ละฤดูกาล และพร้อมกันนั้นรัฐต้องมีมาตรการต่าง ๆ เข้าไปช่วยเหลือ
ในโครงการนี้ในด้านการปรับปรุงกลไกตลาดการเกษตรให้ดีขึ้น เช่นการรวมกลุ่มของ
เกษตรกรในรูปของสหกรณ์การเกษตรเพื่อร่วมกันผลิตและขาย มีให้พ่อค้าคนกลางเอาเร็ด

เอาเปรียบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกคราคาในการรับซื้อจากเกษตรกร มีโครงการพุงราคาสินค้าและสร้างยุ้งฉางเพื่อเก็บสินค้าให้มากขึ้น เป็นต้น โครงการนี้จะช่วยให้ธนาคารพาณิชย์กล้าเข้ามาจับตลาดการค้าให้สินเชื่อการเกษตรมากขึ้น และภาครัฐทำได้สำเร็จก็เท่ากับว่าช่วยประหยัดเงินทุนเป็นพัน ๆ ล้านบาทที่รัฐจะต้องจัดหามาเพื่อปลดเปลื้องหนี้สินของเกษตรกร

ยุ้งฉางมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้โครงการพุงราคาสำเร็จได้ ประโยชน์สำคัญของยุ้งฉาง คือ ในปีที่เกษตรกรสามารถผลิตผลผลิตได้มาก หากไม่มียุ้งฉางเพื่อเก็บสินค้าเหล่านั้นไว้ สินค้าก็จะออกสู่ตลาดทั้งหมด ซึ่งจะทำให้ราคาเกษตรกรได้รับตกต่ำลงมาก แต่ถ้ามียุ้งฉางแล้วนำผลผลิตเหล่านั้นเก็บไว้ในยุ้งฉางเป็นการตัดอุปทานในท้องตลาด ก็จะทำให้ราคาสูงขึ้น และในทำนองเดียวกัน ปีใดที่พืชผลเสียหาย ทำให้มีการขาดแคลนสินค้าเกษตรกรรม ก็นำผลผลิตที่เก็บไว้จากปีก่อนออกสู่ตลาด จะทำให้ราคาสินค้าไม่แพงนัก ซึ่งจะช่วยผู้บริโภค จึงเห็นได้ว่าโครงการยุ้งฉางนี้เป็นโครงการที่ช่วยทั้งผู้บริโภคนและผู้ผลิต นอกจากนี้ยังสามารถลดค่าใช้จ่ายในการตลาดและการขนส่งได้ เช่น ข้าว ปกติเมื่อเป็นข้าวสารแล้วจะส่งมาตลาดใหญ่ โดยเฉพาะตลาดกรุงเทพฯ จากนั้นถ้าแหล่งใดขาดแคลนก็จะส่งข้าวเหล่านั้นกลับไปในท้องถิ่นอีก ทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการขนส่งเพิ่มขึ้น แต่ถ้ามียุ้งฉางแล้วสามารถจะแจกจ่ายข้าวไปสู่แหล่งขาดแคลนจากยุ้งฉางที่ใกล้ที่สุดได้ ซึ่งจะลดค่าใช้จ่ายลงเป็นอย่างมาก

ข) เพิ่มโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่ประสิทธิภาพกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เช่น "ทานการชลประทาน" ควรเร่งสร้างระบบคู คลอง คันส่งน้ำ ในพื้นที่ชลประทานที่ยังเหลืออยู่ให้เสร็จเร็วยิ่งขึ้น และขอสำคัญ คู คลอง ที่สร้างควรจะมีควมลึกและลาดเทพอที่น้ำชลประทานสามารถไหลถ่ายเทได้สะดวก "ทานการศึกษา" ควรให้ความรู้การเกษตรแผนใหม่แก่เกษตรกรให้เขาใจมากขึ้น และพยายามให้เกษตรกรเปลี่ยนระบบการผลิตจากแบบดั้งเดิมมาเป็นแบบกึ่งเลี้ยงครอบครัวและกึ่งการค้าเพิ่มขึ้น

"คานที่คิน" ต้องทำการปฏิรูปที่ดินโดยเร็วและพร้อมกั้"สร้างถนนหนทาง" ในชนบท แหล่งผลิตที่สำคัญเพื่อจะไค้มีการขนส่งสะดวกขึ้น

ก) ควบคุมและจัดระเบียบตลาด ระบบตลาดในประเทศไทยอยู่ในลักษณะที่ใครจะดำเนินการอย่างไรก็ได้ นายทุนใหญ่ ๆ ก็สามารรวมมือกันทำให้ตลาดอยู่ในลักษณะการแข่งขันไม่สมบูรณ์ พอคามีอิทธิพลในการกำหนดราคาเป็นอย่างมาก ทำให้เกษตรกรซึ่งเป็นผู้ขายรายย่อย ๆ เสียเปรียบอยู่ตลอดเวลา และขายผลิตผลได้ในราคาต่ำ นายทุนทั้งหลาย เช่น เจ้าของโรงงานที่ใช้วัตถุดิบทางการเกษตรอาจจะซื้อวัตถุดิบนั้นจากเกษตรกรบางส่วน แต่ส่วนใหญ่แล้วจะปลูกเองโดยขยายพื้นที่ปลูกวัตถุดิบนั้น ๆ เพื่อป้อนโรงงานของตนเอง ด้วยเหตุนี้ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีกฎหมายควบคุมและจัดระเบียบตลาด เป็นต้นว่า โรงงานผลิตภัณฑ์อาหารชนิดใดชนิดหนึ่งต้องซื้อวัตถุดิบทางการเกษตรจากเกษตรกร และมีการจัดระบบราคาขั้นต่ำที่จะต้องรับซื้อซึ่งจะประเมินได้จากต้นทุนการผลิต ทั้งต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรกรรมและต้นทุนการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรม โดยออกกฎหมายให้โรงงานเหล่านี้รับซื้อตามราคาทีระบุไว้ ยิ่งกว่านั้นควรจัดระบบจำนวนซื้อหรือทำเป็นโควตาที่จะซื้อเป็นรายสัปดาห์หรือรายเดือน เพื่อเกษตรกรจะได้ทราบจำนวนที่แน่นอนได้ จากนั้นเกษตรกรก็ตั้งเป็นกลุ่มเกษตรกรหรือสมาคมสหกรณ์ผู้ผลิต แล้วแบ่งโควตานั้นไปว่าสมาคมใดจะผลิตเท่าไรและส่งเขาโรงงานในเดือนใด แต่จะต้องมีการควบคุมการผลิตให้อยู่ในจำนวนของโควตาทีระบุไว้ เมื่อเป็นคังนี้เกษตรกรจะมีรายได้และตลาดที่แน่นอน

2. ทางตรง เป็นการระดมทุนจากสถาบันการเงินเอกชน มาสู่ภาคเกษตรกรรม หลังจากรัฐบาลมีนโยบายที่แน่นอนและปฏิบัติการอย่างจริงจัง เพื่อยกระดับสินค้าเกษตรกรรมให้สูงขึ้น และสร้างโครงสร้างเศรษฐกิจให้เป็นปึกแผ่นกว่าที่เป็นอยู่จนเป็นที่แน่ใจของสถาบันการเงินเอกชนแล้ว ก็จะทำให้สถาบันเหล่านี้กล้าเข้ามามีบทบาทในคานสินเชื่อกาเกษตรเพิ่มมากขึ้น มาตรการโดยตรงที่รัฐบาลควรจัดทำเพื่อระดมทุนและส่งเสริมความมั่นใจให้แก่สถาบันการเงินเอกชนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ธนาคารพาณิชย์ในการอำนวยความสะดวกแก่การเกษตรมีดังนี้

ก) รัฐบาลควรที่จะกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์รวมถึงสถาบันการเงินอื่น ๆ เช่น บริษัทการเงิน และบริษัทประกันภัย เข้ามามีบทบาทพัฒนาการเกษตร โดยให้การสนับสนุนด้วยการให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ ที่จะเป็นการสร้างกำลังใจให้แก่สถาบันเหล่านี้ เช่น การเก็บภาษีในอัตราต่ำกว่ารายได้อื่นเนื่องมาจากการให้กู้ยืมแก่เกษตรกร รับซื้อช่วงตัวเงินเพื่อธุรกิจอื่นมากขึ้น หากสถาบันนั้นให้กู้ยืมแก่เกษตรกรในอัตราส่วนมาก หรือให้อภิสิทธิ์อื่น ๆ เช่น ไม่ต้องเสียภาษีในการซื้อเครื่องมือเครื่องใช้ในธุรกิจการอำนวยความสะดวกประเภทนี้ เป็นต้น

ข) ออกพันธบัตรเพื่อพัฒนาการเกษตรโดยเฉพาะ ฉบับละ 100 บาท เพื่อให้ประชาชนที่มีเงินทุนน้อยพอจะซื้อได้ง่าย โดยกำหนดอัตราดอกเบี้ยตามความเหมาะสม แต่จะต้องไม่เก็บภาษีจากรายได้ออกเบี้ย และผู้ซื้อสามารถจะขายคืนสถาบันการเงินใด ๆ ใดทันที และหากจะมีการกำหนดให้รางวัลเป็นรายเดือน ราย 3 เดือน หรือราย 6 เดือน ก็จะเป็นการชักจูงให้มีผู้ต้องการซื้อพันธบัตรเหล่านี้มากขึ้น

ค) รัฐบาลหรือธนาคารแห่งประเทศไทยอาจช่วยเหลือให้สถาบันผู้ใหญ่มากความมั่นใจในการให้เงินกู้แก่เกษตรกร และช่วยเหลือเกษตรกรผู้ใหม่ความมั่นคงในการประกอบอาชีพโดยวิธีการซึ่งเรียกว่า การประกันความเสี่ยงทางเกษตรกรรม ซึ่งสามารถทำได้ 2 วิธี คือ

(1) การประกันพืชผลของเกษตรกรผู้ผลิต (Crop Insurance) เกษตรกรจะประกันพืชผลของตนไว้กับรัฐบาลหรือสถาบันที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินงานในด้านนี้ โดยเฉพาะ เมื่อพืชผลเสียหายเพราะภัยธรรมชาติตามเกณฑ์ที่กำหนด เกษตรกรผู้เอาประกันจะได้รับการชดเชย ซึ่งทำให้เกษตรกรสามารถชำระคืนเงินกู้แก่สถาบันการเงินใด ๆ ใด อย่างไรก็ตาม การประกันพืชผลดังกล่าวเป็นงานใหญ่ รัฐบาลจะมีภาระมากในด้านการเตรียมงานและการปฏิบัติเมื่อเริ่มงานแล้ว เพราะต้องใช้งบประมาณกำลังคนและกำลังเงินเป็นจำนวนมาก ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการประกันพืชผลมีดังนี้

(ก) ปัญหาทางข้อมูลเกี่ยวกับผลผลิตและผลเสียหายจากภัยต่าง ๆ ในระยะเวลาที่ผ่านมา ซึ่งจะนำมาใช้คำนวณเบี้ยประกันหรือค่าชดเชยความเสียหายประเทศไทยเรายังไม่มีข้อมูลเหล่านั้นแน่ชัด

(ข) ปัญหาเรื่องกำลังคน จะต้องมีเจ้าหน้าที่เป็นจำนวนมากสำหรับการแก้ไขและป้องกันภัยพิบัติต่าง ๆ ตลอดจนการประเมินวงเงินประกันภัยและประเมินความเสียหายที่จะต้องชดเชยให้แก่เกษตรกร

(ค) ปัญหาเรื่องความยากจนของเกษตรกร เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า เกษตรกรในประเทศเรามีรายได้น้อยมาก การที่จะให้เกษตรกรต้องประกันพืชผลซึ่งต้องเสียเบี้ยประกันก็เท่ากับว่าเป็นการเพิ่มภาระให้แก่เกษตรกรมากขึ้น

(2) การประกันสินเชื่อ (Credit Guarantee) เป็นการประกันเงินกู้ให้แก่สถาบันการเงินผู้ใหญ่ เมื่อมีภัยธรรมชาติที่ทำให้ผู้กู้ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ได้ ผู้รับประกันจะเป็นผู้ชดเชยให้แทนโดยการคุ้มครองคิดเป็นอัตราส่วนการประกันความเสี่ยงภัยวิธีนี้ สถาบันการเงินผู้ใหญ่เป็นผู้รับประกันโดยตรง

วัตถุประสงค์ที่แนะนำใหม่การประกันสินเชื่อก็เพื่อให้อณาการพาณิชย์ได้รับการชดเชยความเสียหายในกรณีที่เกษตรกรไม่สามารถชำระหนี้คืนได้ เนื่องจากประสบภัยธรรมชาติเป็นการลดอัตราความเสี่ยงของธนาคารพาณิชย์ในการอำนวยสินเชื่อการเกษตร และช่วยให้เกษตรกรมีเครดิตในการกู้เงินดีขึ้น

ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นเนื่องจากการประกันสินเชื่อมีดังนี้

(ก) สถาบันผู้รับประกันจะต้องรับภาระทางการเงินเป็นจำนวนมากสำหรับเป็นเงินทุนในการประกันเงินกู้

(ข) สถาบันผู้รับประกันจะต้องมีเจ้าหน้าที่ซึ่งมีประสบการณ์ด้านนี้เป็นจำนวนมากสำหรับการประเมินความเสียหาย คอยสำรวจแก้ไขและป้องกันภัยพิบัติต่าง ๆ ที่เกิดแก่เกษตรกร

(ค) แม้วาสดำเนินการเงินผู้ใหญจะเป็นคนจ่ายเบี้ยประกันก็ตาม เป็นการยากที่จะควบคุมไม่ให้สถาบันการเงินผู้ใหญ่อผลักรถนี้ต่อไปยังเกษตรกร

วิธีการประกันความเสี่ยงภัยทางเกษตรกรรมคงโคกลาวแลวนั้น แม้จะมีปัญหาต่าง ๆ มากมาย แต่รัฐบาลก็ควรจะมีริเริ่มจัดทำที่ละเล็กละน้อย โดยอาจจะเริ่มการประกันสินเชื่อก่อนเป็นโครงการประกันพืชผลบางอย่าง หรือประกันในบางพื้นที่ เช่น ประกันในเขตสหกรณ์ เขตชลประทาน เขตปฏิรูปที่ดิน หรืออาจประกันสำหรับอ้อย หรือข้าวในภาคกลาง เป็นต้น โดยเริ่มจากพื้นที่หรือพืชผลที่มีความเสี่ยงน้อย แล้วจึงกระจายออกไปเรื่อย ๆ ในพื้นที่หรือพืชผลที่มีความเสี่ยงมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม สินเชื่อการเกษตรเป็นเพียง"ตัวเร่ง" หรือปัจจัยอย่างหนึ่ง ที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนาการเกษตร การขาดแคลนสินเชื่อการเกษตรเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาภาคเกษตรกรรมประสบความล้มเหลว แต่ในขณะเดียวกันแม้จะสามารถจัดการเกี่ยวกับสินเชื่อการเกษตรให้เพียงพอครบถ้วนเพียงใดก็ตาม แต่หากไม่สามารถแก้ไขปัญหาคืออื่น ๆ ให้ลุล่วงไปพร้อม ๆ กันแล้ว ก็เป็นไปได้ที่การพัฒนาเกษตรกรรมจะเป็นผลสำเร็จ ในทางตรงข้ามจะเป็นผลเสียแก่ทั้งผู้ให้และผู้รับสินเชื่อ นั่น กล่าวคือ ผู้ให้สินเชื่อไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลหรือสถาบันการเงินจะประสบกับความเสียหายในเรื่องหนี้สูญ และเกษตรกรผู้รับก็ไม่สามารถนำสินเชื่อไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลับจะก่อให้เกิดหนี้สินภาระผูกพันต่าง ๆ เพิ่มขึ้น โดยฐานะความเป็นอยู่ของเกษตรกรนั้นไม่ได้ดีขึ้นเลย ดังนั้น การจางนโยบายสินเชื่อการเกษตรนอกจากจะคำนึงถึงการระดมทุนและการอำนวยความสะดวกอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว รัฐบาลยังจะต้องพิจารณาถึงการวางนโยบายในสิ่งที่เป็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย มิฉะนั้นแล้วนโยบายพัฒนาการเกษตรก็จะไม่บังเกิดผลตามความมุ่งหมาย